

חטי' בהרצליה וראש מסן ארזן למחקר כלכלי. אמנם הגידען בתקציב בשנה שחלפה היה גבוה, מסכדי אקטיבי, אבל הממשלה מיטנה אותו בקלות באמצעות אשראי בריבית מאד וולה שתישאר וולה. היחס בין החוב הממשלתי לתוצר מקומי נוסף עתה ל-72%, שהוא עדיין גבוה התשתית המקרו-כלכלית שלנו יציבה, מאן התשלומים הבינלאומי מצוין ובסך הכל מצב המשק לא נורא. אם מסע החיסונים יתקדם כחזי הממשלה החרשה תעשה את הרברים הני כונים, נצא ממסבך הכלכלי מוקדם מהצפוי.

ברובה לעיתיו באמריקה, גם פרופ' אקסי טיין שולל את חלוקת המענקים הממשלתיים לכלל האוכלוסייה. 'תוכנית המענקים', הוא אומר, 'היא בזבוז כסף'.

בזבוז אנשים נאמקים תחת עול המגפה. בארה"ב תוכנית שרת האוצר החדשה, פרוץ דגב יל, בחלוקת מענקים לכל.

'חוב הציבור אצלו לא נמצע כלכלית במידה משמעותית. לכן הממשלה גייסה לטפל רק כפי בוצת שנמצעו - והשיטה הני נכונה לעוד לתן היא שיקום שוק התעסוקה וחובקת המשק קרימה לצמיחה מחודשת. מענקים לכל לא ישנו זאת.' אז איך מוניקס?

'על ידי השקעת ממשלתיות מסיביות, בין השאר באגרניה ירוקה, בתשתיות לתחבורה ציבורית ופרטית חכמה, במחלקות פנימיות בבתי חולים שמסאכיהם נמתחו על קנה הגבול, במערכת הניך והשכלה מודרנית גם כפרטיות וכריטיטיביה של השירותים הממשלתיים'.

בתוכנית הכלכלית המפורשת שנוכשה כמי טן ארזן הוצעה תוספת של כ-10 מיליארד שקל בשנה להשקעות ממשלתיות מעוררות צמיחה ועבודה - אך האתגר המידוי, קובע אקטיבי, הוא לחלל מפנה בתעסוקה. על פי מסון אהרן, שיעור התעסוקה בגילים 15-64 נסוג עשר שנים לאחור, ל-71% בלבד לעומת 78% לפני המשנה. שיעור התעסוקה של נברים בחברה הערבית נמוך 30 שנה לאחור. לכן חובי זה במסון כשנוכיים האחרונים תוכנית מוקיפה לטרינזית המעוררת והמתמרצת החוות מוכני לים, חלי'תביקים ומיזאשים לעבודה. התמלצות לאפשר הצאת עובדים לחל'ת במיסון המדינה רק לעסקים שכאמט נמצעו, להתאים את מנגנון חל'ת להעסקה בחלקי שירה, להתנות וכאמט להטי אבטלה בחשתתפות בחכשרות מקצועיות, לעודד בחקמת עסקים קטנים וכינוגיים חרשים על ידי סיוע במיסון והפתחה של העוסם הרי גילטורדי-ביוזקרטי, 'שהוא למעשה מס כבד המוטל על הפעילות הכלכלית השוטפת', אומר פרופ' אקטיבי.

שאלתי את פרופ' אקטיביין אם לפחות אחת המפלגות המתמודדות בבחירות הקרובות לכני סת אימצה את התוכנית שלו ושל עמיתיו ממסון אהרן כחלק בלתי נפרד מהמצע. 'היו שהתע' נינו', השיב בלשון דיפלומטית לא-אופיינית.

מדברים דיגיטציה

מדי פעם מקבלת הממשלה החלטה חגיגת וביטכסטית על מחשוביתקסובידיגיטציה של השיחותים לאורחים. היא מוקימה אנשים, מטות טיפים שמשיטתם ליישם את החלטות: אשת' קר הקימה אפילו משרד מיוחד, 'משרד הדיגיטל הלאומי', ובראשו השר חזרי אמסלם. המשרד קלט לחיקוי את 'רשות התקשוב הממשלתי' ר'טטה המיום הלאומי ישראל דיגיטלית'.

הראשונה, 'רשות התקשוב הממשלתי' הועברה אליו ממשרד ראש הממשלה. היא שולטת ב'חודרה לשיפור השיחות הממשלתי לציבור' וב'חידת ממשל ומיך'. לפני כשנתיים פורסמה תוכנית אסטרטגית עם פרק אחד המרי קריש לחון ופרק שני המוקרש לערכים לשנים 2019-2021. יש לה גם 'מרכז טכנולוגיות

באוקטובר שעבר חות המסון החשינגטוני למרדי בריאות, IBM, מוסר מחקר אקטיבי מהי גדולים, החשובים והמחויגים במערב, כ-8,100 ישראלים מתים מקורונה עד סוף ינואר 2021. כ-200 מתים מקורונה מדי יום.

התחזית הנוראה לא התממשה לשמחתנו. הודות לסגר השלישי לחיסונים שכבר משפיי עיסו להיעדר המחלט של שפעתו כל הנורמים יזה, אך התשובה המדויקת לוטה בערפל כמו רוב התשובות לדוב השאלות הנוגעות להתפי שטות נגיף קובידי-19, קורונה בשפה עממית. המודלים המטטיסטיים-אפידמיולוגיים המוכרי בים שעליהם מתבססות הערכות, ההשוואות והתשובות פשוט לא עובדים.

עדיין לא נדרשו לכלכלנים 100 שנים לפי תח מודלים סבירים של משק מודרני, עם דגש על סבירים בלבד. רובם לא ממש שיטטיים בעת מסברים פתאומיים כמו המשבר הפיננסי הגלובלי כ-2007 עד 2012. הוא גבילם מפני שמי קבלי ההחלטות הנורליות התעלמו תן מנומטאות מקובלות ותן משיקולים פוליטיים החלכו על הלא-נורע. ההיסוד האינטואיטיבי הצליח. הני שבר הוא הסתיים בזמנם, אך לא פחות מכך בזכות התנהלות המגור הפרטי הלא-ממשלתי. הוא מחק את ההפסדים, ניגב את הדמעות חוזר לתפקד, לייצר להעסיק ובסוף גם להרויח.

במנט נודף אפשר לומר דברים דומים גם על התנהלות העולם מקורונה. הממשלות והבנקים המרכיזיים מנסים לעצמם את הצלת הכלכלה והחברה - עד כה הם הורישו לכיסי הארחים והעסקים כישו שריליון וולד - אבל העולם טילו לא שיקע בעת בשפל כלכלי עמוק ללא תחתית גם משום שאינספור העסקים קיבלו החלטה משותפת לא כנוכה להמיר על התאוששות ולא להמתין באפס מעש לסיום המגפה. העסקים, מהקטנים ועד הגדולים, הציגו במהלך המגפה יכולת יצירתית יצאת הרופן להתגבל, להשי תבות, להתגמש, להמציא את עצמם מחדש. גם בענפים שנמצעו הכי קשה, אלמלא כה, הייתה כיום האבטלה ברחבי תבל ולפי ההגדרות המי קיכולות) כפולה ומשולשת ממה שהיא, ואוברן התוצר הגלובלי היה בלתי ניתן לחיקוק.

למטטלות במדינות הרטוקרטיות, ובמיוחד לממשל טראמפ, היה תפקיד קריטי במיסון המחקר והפיתוח של החיסונים לקורונה, אבל תן השכילו למסור את הייצור והשיוק של החיסוי גים למגרי העסקי. במסן חיסונים להמונים מתי קרמות יפה מדינית שבהן מנוהל המצע על ידי המגור השלישי הלא-ממשלתי - קופות החולים, בתי החולים, רשויות מקומיות, מכתחי בריאות שלא למטרות רווח. הממשלות יודעות (צריכות לדעת) לטוין, להתנות דרך, לנצע, לעומת זאת, יודעים גופים שלא בשליטתם, לכן הצלחת מצע החיסונים האוניברסלי תלויה הרבה פחות בכינוסים ובפרלמנטים והרבה-הרבה יותר בהי חלטה של בעל הנות, מנהל מפעל, מפעיל הוד כושה, מסערך, מלונאי, מרדיך טיולים, האחראי על משאכי אגוש בחברת טכנולוגית מידע ותותן השיחותים האישיים להתעקש על חיסון כל עי בדיו וכל לתוחתה. אין הרי חוק שיכריח מעצב שיער מביקש לכלול שלו מרכיבת חיסונים. בתחזית החרשה שלו מעריך ארזן מסון חשינגטוני למרדי בריאות, בהתבסס על יעילות הפגרים, ציית להוראות משרד הבריאות ותפוי צת החיסונים, כי עד סוף יוני ימותו מקורונה עוד 1,000 ישראלים וימשיכו למות בקצב של 20 ליום. הבה נזכיה שהם טועים, ובגודל.

לא למסים

'אין סיבה כלכלית להעלות מסים השנה ולא בשנים הקרובות', אומר נהרצות פרופ' צביקה אקטיביין, בעבר משנה לנגיד בנק ישראל וכיום ריקן בית ספר טיזוקין לכלכלה במרכז הבינת

הזדמנויות בימי קורונה

עסקים קטנים וגדולים הציגו בשנת המגפה יכולת יצירתית יוצאת דופן • הכלכלן פרופ' צביקה אקטיביין: הדרך הנכונה לעזור לציבור שנפגע במשבר היא להזניק את המשק לצמיחה • למה זה הזמן הכי טוב לשדרג את המערך הדיגיטלי הממשלתי, שהוא אחד המפגרים במערב

ד"ר הלה אקלוריד, "הממשלה משקיעה בטכנולוגיית המידע שליש מהדורש"

"ישראל דנציגר, 'ישראל ניצבת בתחתית הריינג' של הממשל המקוון"

פרופ' צביקה אקשטיין, "אין סיבה להטיל חסי"ם"

**העסקים הציגו בעת
המגפה יכולת להסתגל,
להשתנות, להמציא את
עצמם מחדש. אחרת
הייתה האבטלה בעולם
כפולה ומשולשת**

**פרופ' אקשטיין: "צריך
השקעות ממשלתיות
באנרגיה ירוקה, בתשתיות
לתחבורה ציבורית ופרטית
חכמה, בבתי חולים
ובמערכת החינוך"**

**דנציגר: "אנחנו ממליצים
שהממשלה תקבע לעצמה
יעד ברור של השקעה
שנתית קבועה בטכנולוגיית
המידע והדיגיטציה של
השירותים לאזרח"**

משתלמת במיוחד. היא נרמט למגזר העסקי להתאים את עצמו לרשימות הממשל הדיגיטלי המקוון, מקדמת חרישנות טכנולוגית וחברת ועשויה להאיץ את הצמיחה ב-8.8% בשנה.

אך מוציאים את היוזמה אל הפועל דנציגר: "אנחנו ממליצים שהממשלה תקבע יעד כמותי של השקעה שנתית קבועה בטכנולוגיית המידע והדיגיטציה של השירותים לאזרח. כדי להשיג צריך יהיה לחיוב כל משרד ממשלתי להשקיע בדיגיטציה אחז מסים מדי קצו ולחייב זאת בחקיקה".

על מה עוד אתם ממליצים מלבד על ניכוש אסטרטגיה לארסית שנראית לי רווקא בסגוב שית מאז, אך לא מישמטז במיוחד בנושאים הנגנפים למשתמש קטן?

"סומלץ מאוד ככל משרד ממשלתי סמנכ"ל האחראי למעבר לשירות דיגיטלי מקוון ולמרוז את הצלחתו ואת הצלחת מנכ"ל המשרד לאזר העד של קידום הדיגיטציה. המדינה נותנת כ-3,500 שירותים לאזרחים ולעסקים המכונים צרכני הקצה. את רובם ניתן להעביר לעולם המקוון בזמן קצר אם רק יתמלא כמה תנאים סוקרטיים. האחד ירוק – פריסה כלל ארצית מודרנית של רשתות סיבים אופטיים להעברה מאצת ויעלה של כמיות מידע גדולות. פה ישראל ניצבת בתחתית המדינות המפותחות".

שר התקשורת הגרל קידם את הפריסה הארצית ולא היסס לתמרץ את חברות התקשורת גם במזרז פטייה מותפסה מיושנת של תחרות המקפאה את הפיתוח.

"נכון, ועדיין הפיור עצום והחמסים נבוהים". אבל הקורונה, עם כל השלכותיה הקשות, גרמה לקפיצת מדרגה בשימוש בשירותים ובפלטפורמות דיגיטליים. נוצרה מציאות חדשה "כך זה נראה. המגפה עשויה להיות הזדמנות יחידה במדינה לשרוץ משמעותי של התשתיות ההשירותים הדיגיטליים כארץ".

אם הציבור יחלץ לקבל שירותי ממשלה מקוונים, מסכם דנציגר, לממשלה הבאה לא תהיה ברירה אלא לספק אותם. הוא חושב שאפשר להתגבר אפילו על חסם הספקנות של פקידים הורששים לאבר השפעה ולעבור הכשרה מקצועית. אבל, הוא מסיים בניה פחות אופטימי, "הכל תלוי באוצר". תתיבת תלות.

כנראה עדיין מטיילים להם בין ובתוך משרדי הממשלה הרבים הלובשים שם ופושטים שם. שלא לדבר על איריכולת לשחזר מידע ישן. "אני לא מופתע", אומר ישראל דנציגר, יום הירטק מצליח וכעבר מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה שהתגר, סרביו, "לקדם רפורמות שמשדרי הממשלה מתקשים להתביע". הוא טבי רך על המאמץ לרכו את הטיפול הממשלתי במעבר לשירות ציבורי דיגיטלי, לשירות הנגיש מהמחשב האישי של סולג, במשרד דיגיטל אתה. אבל מוסף, "החרישנות הדיגיטלית עצמי זה במגזר העסקי בארץ לא חיללה אל המגזר הציבורי. בעוד שישראל מדורגת בצמרת המדיניות הנוכחית להרשנות בהייטק, היא מדורגת במקומות גמורים ביותר בכל הנוגע לשימוש בתשתיות מחשוב ובטכנולוגיות דיגיטליות כמי נור הציבורי". במחקר חדש שקרבו וכתבו הוא וד"ר הלה אקלוריד ממכון אורון (ראתגרי פיתוח דיגיטלי במדינת ישראל) רוכזו נתונים רבים על מקומה העלוב של ישראל במולם המחשוב והדיגיטציה של השירות הממשלתי. דוגמאות: במרד לפיתוח ממשל אלקטרוני של האו"ם, E-BGD, ישראל מדורגת במקום ה-31, כמעט אחרונה מבין המדינות החברות ב-OECD. במרד השירותים המקוונים המציג את היקף השירותים המקוונים שהממשל מציע לתושבים ואת סיכום ישראל מדורגת במקום ה-40, ובמרד ההשית תתפות של הציבור בממשל מקוון במקום ה-43. לא מקום לחוש סיפוק, קל וחומר לא נאות. כלכלנים משתמשים במרדים האלה ורבים אחרים כדי לשקלל למספר אחד את מלאי ההון של טכנולוגיית המידע הקטנה לרשות עובר אחד בעבודתו. מלאי ההון הדיגיטלי לעובר כמי נחל הציבורי הישראלי נמוך כמי 60% בהשוואה למטוצע של מדינות אירופה מפותחות לא גרוי לות (אוסטריה, בלגיה, דנמרק, הולנד, פינלנד, שוודיה ואירלנד) נמוך כמי 82% בהשוואה לשעת עבודה במינהלי הציבור. זהו, אומר דנציגר, "פעד בלתי נמכל, הגורם לאובדן תוצר מקומי במרדי נורל עצומים, 25 מיליארד שקל מדי שנה".

המצב לא הווי להשתפר "משים שממשלת ישראל", מוסיפה ד"ר אקלוריד, "משקיעה מדי שנה בטכנולוגיית המידע במגזר הציבורי שליש מלבד מהגורש למניות הפקדים, אף שזו השקעה

המידע מעבר לענף. מטה המיום הלאומי, שהוה שייך למשרד לשידור חברתי, פירסם מצידו בינוי 2017 מסמך מדיניות אח, "התוכנית הדיגיטלית הלאומית של ממשלת ישראל". התוכנית מתוי קה 112 עמודים, אבל באנגלית.

במשרד ראש הממשלה נשאר מטה המייבר הלאומי וגף הקרוי בעברית משונה במיוחד "אגף נכיר טכנולוגיות דיגיטליות ומידע", ואצל החשב הכללי של משרד האוצר פועל באין מפרע גוף הקרוי מרכב"ה, ראשי תיבה של "מחשוב ורובי סולל במשרד הממשלה". משימתה המוצהרת של מרכב"ה, שהוקמה לפני כ-20 שנה, הוגדרה כ"להטמיע ניהול מקוון בכל המשרדים". בשנה שעברה אמנם טיפלה מרכב"ה כ-100 אלף פניות, אך רובן היו בנושאים הקי שורים כרכש ממשלתי. ולסיכום: במגזר הציבורי אין מחסור בתוכנית, במיזמים, במסות, בחירות, במשרדים, ברישויות ובאסטרטגיות דיגיטליות. להפך, הם בעודף רב, כמקובל במנגנון הממשלתי הישראלי. והתוצאה עדיין מתמכלת, להוציא איום ספורים של שירות ממשלתי מקוון מוצלה כמו ביטוח לאומי, תחבורה ורישוי רכב, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, דואר ישראל ומשרדי הבריאות, האנרגיה, המשפטים והגנת הסביבה.

ניסיון אישי. הייתי בין 1.3 מיליון הישראלים שהשתכנעו מהחלטה 260 של הממשלה ביולי אשתקד – החלטה של 45 סעיפים ועשרות תתי סעיפים, כהמשך להחלטה 4813 מינאר אשתקד ובהמשך להחלטה 2444 מסברואר 2015 ובהמשך להחלטה 2097 מאוקטובר 2014 – לאפשר בתוך חודש וחצי לכל ארצה שיחפרן ככך לשנות "אזור אישי" באתר ממשלתי מיוחד, my.gov.il. באתר "יחזכו כל המידע הרלוונטי עבור האזרח מכלל משרדי הממשלה ויחידות בסמך שלהם", נכתב ברבוי החסכה, "יתוכלו לבצע בו פעולות מול משרדי הממשלה בלחיצת כפתור, בלי לטייל בין המשרדים". ארו מילה יפה, לטייל.

ניסיתי לבצע פעולה אחת, ממש לא מסובכת: תיאום עם שנתה. כשך הכל אין לי הרבה מקור רות הכנסה ומולם, עד האחרון שבהם, מרווחים לרישות המסים לפי מספר תעודת הזהות ומנוכה מהם מס מרכי. במקרה האם המידע הזה נמצא באזור האישי שלי? לא מצאתי. גם לא שורה ארוכה של נתונים אישיים נוספים שהימשת: הם